

Abesinija oborožila pol milijona mož za obrambo

Italijani bo naletel na velik odpor, če bo skušal okupirati afriško državo. Abesinija ima dober zaveznika v svoji klimi. Masne aretacije intelektualcev, delavcev in vojakov v Italiji zaradi uporov; pri nekem uporu v Pescari pokali strelji in upornike so postavili pred vojno sodišče

19. jun.—Da bo italijanski diktator Mussolini nalezljivo poteškoče kakor si misli, ako se bo zapletel v Abesinijo, kažejo poročila, ki jih je prejel list "Daily Telegraph" od svojega repornega pisarja v abesinskih vojvodstvih.

Informacije iz zanesljivih in drugih virov se glase, da je abesinska vlada pripravana, da se bo z Italijo neizbežno spopadla. Razporedila je veliko moderno opremljeno vojsko, ne bo z lahkoto porazila abesinske armade, s katero ima opravka.

Abesinija je mobilizirala armado pol milijona mož, in od nje 100.000 moderne puške, kar je preprečilo invazijo italijanskih vojakov. Na svoji strani imajo abesinci veliko orožje, ki je ne prenese bežati, in druge.

Massauaja, italijanskega vojskovođa v Eritreji, je prišla v Abesinijo, da bi jo pripravi na transportacijo živih in mrtvih trupel. To, ker je transportacija živih trupel, je bila otežena, je bila odgovorna za silno trpljenje v italijanskih taborih.

Mussolini je že odredil evakuacijo civilnega prebivalstva v Etiopiji. Poročila iz Etiopije javljajo, da je več italijanskih vojakov, ki so bili pridružili Mussolinijevim vojskam, umrlo.

19. jun.—Masnim aretacijam italijanskih intelektualcev sledijo nadaljnje aretacije v Italiji, se glase, da jih je večer oborožila francoska vojska. Poročila iz Italije, se glase, da jih je večer oborožila francoska vojska. Poročila iz Italije, se glase, da jih je večer oborožila francoska vojska.

19. jun.—Masnim aretacijam italijanskih intelektualcev sledijo nadaljnje aretacije v Italiji, se glase, da jih je večer oborožila francoska vojska. Poročila iz Italije, se glase, da jih je večer oborožila francoska vojska. Poročila iz Italije, se glase, da jih je večer oborožila francoska vojska.

19. jun.—Masnim aretacijam italijanskih intelektualcev sledijo nadaljnje aretacije v Italiji, se glase, da jih je večer oborožila francoska vojska. Poročila iz Italije, se glase, da jih je večer oborožila francoska vojska. Poročila iz Italije, se glase, da jih je večer oborožila francoska vojska.

Domače vesti

Nov grob v Kansasu

Fleming, Kans. — V okrajni ubožnici je umrl John Izlakar, star 50 let in doma iz St. Gotarda pri Kamniku. V Ameriki je bil 27 let in samec. V stari domovini zapuša nekatere sorodnike. Bil je član SSPZ.

Spet dva umrla v Clevelandu
Cleveland. — Po kratki bolezni je umrl Luka Hočevar, star 60 let in doma iz Grintovca pri Zagradcu na Dolenjskem. V Ameriki je bil 46 let in tu zapuša ženo in devet odraslih otrok. — V bolnišnici je umrl Matija Marolt, star 68 let in doma iz Velikih Lašč. V Ameriki je živel 38 let in tu ne zapuša sorodnikov.

Tožba za odškodnino
Chicago. — Poroča se nam, da Anton Vičič toži Andr. Špolarja, znanega hotelirja, za \$10.000 odškodnino za poškodovano rano in roko. Vičič pravi, da ga je Špolar poškodoval z udarcem, ko je bil pri njem v službi in njegova roka je še danes nerabna. Nasprotno pa Špolar trdi, da je Vičič radikalen komunist (h), ki bi moral biti deportiran. Sodniška obravnava se bo vršila 28. junija.

Adamič na delu
New York. — Časopisi in revije v Angliji objavljajo laskave ocene Adamičeve najnovejše knjige "Grandsone", ki je izšla v posebni izdaji v Londonu. Louis Adamič je zdaj zelo zaposlen s pisanjem svoje prihodnje knjige o Jugoslaviji, ki bo dokončana to poletje.

Obisk iz Clevelanda
Chicago. — Gl. urad SNPJ je obiskal Frank Misić z ženo in dvema sinovoma iz Clevelanda.

OBLAČILNE UNIJE V ENOTNI FRONTI

New York. — (FP) — Vsak poskus za poslabšanje razmer v tukajšnji oblačilni industriji bo imel opravka z vsemi unijami oblačilnih delavcev. Skupni vojni svet so ustanovile International Ladies Garment Workers, Amalgamated Clothing Workers, United Garment Workers in United Hatters unija. Ta svet tvori okrog 40 krajevnih unij z okrog 375.000 člani.

Sličen korak je podvzela tudi centralna židovska unija — United Hebrew Trades — v ka-

Prominentni "newdealerji". Od leve proti desni: senator Harrison, generalni pravdnik Reed, kongresnik J. J. Connor, tajnik Cummings, senator Robinson, predsednik nižje zbornice Byrns in kongresnik Boughton.

Izgredi poljskih delavcev v Franciji

Trideset mož ranjenih v Parizu

Pariz, 19. jan. — Včeraj so bili krvavi izgredi pred poljskim konzulatom v Parizu. Deset policajev in 20 Poljakov je bilo ranjenih. Manjši izgredi so bili tudi v Lillu. Socialistični poslanci v zbornici so zahtevali pojasnila glede policijskih brutalnosti napram inozemskim delavcem v Franciji. Minister za notranje zadeve je pojasnil, da je pol milijona francoskih delavcev brez dela in sklep vlade je bil, da priseljeni (poljski, italijanski in nemški) delavci zapuste Francijo.

Včerajšnji izgredi so nastali, ko je velika množica Poljakov navadila na poljski konzulat z zahtevo, naj jim konzul izposluje pri francoskih oblasteh kakšne olajšave in finančno pomoč. Konzul je obljuboval, toda njegovi rojaki niso bili zadovoljni in začel se je krvav, narkar je prišla policija.

Japonska invazija severne Kitajske

Sanghaj, 19. jun. — Kitajske vojaške čete so izpraznile provinco Čahar in general Sung Čeh-juan, kitajski guverner omenjene province, je bil včeraj odstavljen kakor so zahtevali Japonci. Kakor vse kaže, bodo japonske vojaške oblasti prikopile to provinco k svoji vazalni državi Mandžukuo ali bivši Mandžuriji.

Leon Trockij došel na Norveško

Oslo, 19. jun. — Leon Trockij, glasoviti boljševiški izgnanec, je došel včeraj s parnikom iz Francije pod imenom "Sedoff" in se izkrcal s svojo ženo in dvema tajnikoma v Oslo. Trockij je bolan in norveška socialistična vlada mu je dovolila, da lahko biva na Norveškem šest mesecev, toda ne sme nastopiti nikjer v javnosti in politike se mora ogibati. Drugače bi Trockij brez vsakega policijskega nadzorstva.

tero spada približno 90 krajevnih unij z 250.000 člani. Glavni odbor je naložila, naj koordinira aktivnosti v boju proti redukcijam in poslabšanju razmer. Oklicanih je bilo že več stavk. Podobne korake so podvzele oblačilne unije tudi v drugih krojaških centrih — Philadelphia, Chicago itd.

AMERIKA REŠILA BANKIRJE Z VSTOPOM V VOJNO

To je ugotovila preiskava trgovine z orožjem

OBETAJO SE SENZACIONALNA ODKRITJA

Washington, D. C. — Ameriško časopisje sicer ne poroča aktivnosti senatnega odseka, ki preiskuje trgovino z municijo in orožjem, z velikimi naslovi, ampak to ne pomeni, da ni odsek zaposlen. Izvedelo se je, da so člani tega odseka odkrili evidenco, ki bo pretresla deželo, ko bodo obnovljena zasliševanja prihodnjega jesen.

Odsek je te dni naznanil, da bo pregledal vse rekorde wall-streetških bankirjev, ki so financirali bivše zavezniške države v Evropi predno je bila Amerika potegnjena v krvavi konflikt. Odsek še skriva tajnosti, ki jih je odkril, toda iz zanesljivih virov prihajajo informacije, da so bile Morganova hiša in druge vodilne ameriške finančne institucije tako temeljito zapletene z evropskimi vladami, da jim je pretel polom. Ta polom bi bil gotovo prišel, če ne bi Združene države prisločile na pomoč zaveznikom in pričele financirati njih vojno.

Doznanlo se je, da je neka ameriška finančna institucija riskirala 300 milijonov dolarjev v zvezi z dobavljenjem municije in orožja za neko zavezniško državo. Bila je že na robu bankrota, in ako ji ne bi ameriška vlada prisločila na pomoč v kritičnem momentu, bi bila zdrnila v prepad.

Senatni odsek se je sedaj vrnil na delo, da ugotovi, kako daleč so ameriške finančne institucije šle, da se rešijo pred polomom. Izvedeti hoče, kdo je največ prispeval za financiranje vojne propagande, ki je poplavlila deželo predno je Amerika napovedala vojno centralnim evropskim državam. Informacije se glase, da je bila že odkrita značilna evidenca, s katero se bo javnost seznanila, ko bodo vodilni bankirji pozvani na zasliševanje.

Velika Britanija je preko svojega poslanika v Washingtonu posvarila senatni odsek, naj preneha s preiskavo. Poslanik je namignil na možnost mednarodnih komplikacij, če bo odsek objavil evidenco v zvezi s trgovino z orožjem in municijo.

Krvavi delavski nemiri v Kanadi

Spopad med stavkarji in policijo v Vancouverju

Vancouver, B. C., 19. jun. — V tem mestu je včeraj prišlo do krvavih izgrede, ko je policija navalila na stavkajoče pristaniščne delavce in njih simpatizante, ki so organizirali pohod proti pomolu Ballantyne.

Policija je skušala razpršiti množico s plinskimi bombami in s tem izzvala bitko, ki se je razširila na velik teritorij. Osem policajev in devet civilistov je bilo ranjenih v izgredu, in morali so jih odpeljati v bolnišnice. Veliko števil drugih je prejelo manjše poškodbe.

Stavkarji in njih simpatizanti so odgovorili na policijski napad s kamenjem, opeko in drugimi predmeti in vroča bitka je traja nad dve uri. Do izgrede je prišlo, ko so mestne avtoritete odklonile stavkarjem dovoljenje za pohod. Okrog dvesto stavkarjev je kljub temu odkorakalo proti pomolu in medpotoma so se jim pridružili drugi. Policijska konjenica, ki je stražila pomol, se je nekoliko umaknila, ko se je množica približala. Potem je prišel ukaz, da se mora razpršiti, kateremu so se stavkarji uprli, narkar je prišla policija metati solzavice med množico. Vrate stavkarjev so bile kmalu desorganizirane in policija jih je podila proti trgovskemu delu mesta, kjer se je konjenici pridružila tudi četa mestnih policajev.

Avtoritete so aretirale veliko število oseb, toda bitka se je vseeno nadaljevala v raznih krajih mesta med malimi grupami stavkarjev in policijo.

Konec stavke v Omahi na vidiku

Miličniki še vedno patrolirajo ulice

Omaha, Neb., 19. jun. — Vse kaže, da bo stavka cestnih železničarjev, ki je izzvala najbolj krvave bitke v zgodovini mesta, kmalu končana. Guverner Cochran je namreč včeraj naznanil, da so bila pogajanja med spornima strankama obnovljena in da bo v kratkem prišlo do poravnave konflikta.

Guverner je dalje izjavil, da bo 1800 miličnikov kontroliralo mesto toliko časa, da bo arbitražni odbor podal svoj odlok, toda cestnoželezniški promet, katerega je guverner ustavil s posebnim ediktom, bo takoj obnovljen.

Naznanilo, da bo stavka, v kateri sta bili dve osebi ubiti in 150 ranjenih, poravnana, je prebivalstvo navdušeno sprejelo. Včeraj je še prevladovalo mnenje, da zastoj v pogajanjih ne bo kmalu zlomljen in da bo obsešno stanje trajalo dalje, toda položaj je sedaj povsem drugačen.

Cochran je včeraj okrtal u pravo cestne železnice, ki je izjavila, da ne bo priznala starostnih pravic uslužbencev in ponovno uposila 68 od 269 stavkarjev. Dasi se guverner v zadnjem naznanilu ni dotaknil tega predmeta, prevladuje vseeno mnenje, da je prisilil družbo na pogajanja glede teh točk.

Rekorden skok ruskih deklet iz letala

Moskva, 19. jun. — Šest ruskih deklet v starosti 20 do 23 let je včeraj skočilo s padalom iz letala v višini štiri in pol milje brez naprave za umetno dihanje. Dekleta so prišla na tla 30 milj od Moskve brez vsake neizgode. Sovjetska vlada je nagradila vsako z vsoto 1500 rubljev.

VLADA POMOGLA NEWYORSKI BANKI

Obvarovala jo je izgube, ko je rešila francoski frank

MORGANOVA BANKA

Washington, D. C., 19. jun. — Sedaj se je doznanlo, da sta predsednik Roosevelt in finančni tajnik Morgenthau riskirala milijone vladnega denarja, samo da obvarujeta newyorško banko, ki jo dominira Morganova finančna hiša, izgube \$65.000.000. To izgubo bi bila banka utrpela, če ne bi bila Roosevelt in Morgenthau prisločila na pomoč Franciji in ji rešila njeno zlato valuto.

Banka je bila Guaranty Trust Company in ta je bila edina finančna institucija, ki je podpirala Francijo v njeni krizi, ko se je trudila, da obdrži zlati standard. S tem, ko sta Roosevelt in Morgenthau pomagala Franciji, sta prihranila tudi banki milijone dolarjev, katere je poslala francoski vladi.

Ta slučaj, ko se je ameriška finančna institucija okoristila z Rooseveltovo intervencijo v francoski krizi, ni osamljen. Izvedelo se je, da ima Guaranty Trust Co. tesne stike z Rooseveltovo administracijo. Banka je zainteresirana v špekulacije s srebrom, čigar vrednost stalno narašča zaradi Rooseveltove politike. Direktorji Guaranty Trust Co. so tudi direktorji Sunshine Mining Co., Anaconda Copper Mining, American Smelting & Refining in Hudson Bay Co. Poleg tega je Roosevelt pravkar imenoval James P. O'Neill, podpredsednika Guaranty Trust Co., za načelnika odbora oaskubene NRA.

Iz doslej še nepojasnjenega razloga je bila Guaranty Trust Co. edina amer. banka, ki je kupovala zlato od Francije z ameriški dolarji, katere je Francija potrebovala, da podpre frank in obdrži zlato valuto. Pred nekaj tedni, ko je bila francoska finančna kriza na višku in je bila nevarnost poloma zlata valute, sta vstopila v akcijo Roosevelt in Morgenthau ter ji dala posojilo \$100.000.000 iz federalne blagajne. To je bila rešitev za Francijo kakor tudi za Morganovo banko, kateri je pretila velika izguba.

Strojniki izvajajo pogodbo

San Francisco, Cal. — The Marine Engineers Assn. in parobrodne družbe ob Pacifiku so pravkar podpisale pogodbo, ki določa zvišanje meze, skrajšanje delovnih ur in izboljšanje delovnih pogojev. Pogodba krije tudi druge delavce, uposlene na parnikih, ki so se pridružili stavki strojnikov.

Koncern American-Hawaiian Line se je podal delavcem na drugi dan stavke in njemu so sledile ostale parobrodne kompanije, ki vzdržujejo potniški in tovorni promet ob zapadni obali.

Stavka mornarjev na ladjah za prevažanje olja, ki traja že več tednov, bo tudi kmalu končana, pravijo opazovalci situacije. Nekatere družbe so že pristale na zahteve stavkarjev in tem bodo sledile druge.

Vozniki zapretili stavko

Los Angeles, Cal. — Organizirani vozniki tovornih avtov so zagrozili s stavko, ki bo izbruhnila, če ne bodo delodajalci pristali na zahtevo glede zvišanja meze za deset odstotkov.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT
GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE JEDNOTE
Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Harjovina: za Zdravstveno društvo (izred. Chicago) in Kanada \$5.00 na leto, \$2.00 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; za Chicago in Cileiro \$7.50 na leto, \$4.00 na pol leta, \$3.00 na četrt leta; za Ameriko \$5.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year, Chicago and Cileiro \$7.50 per year, foreign countries \$5.00 per year.

One cent per copy. — Reprint: dopisje in anarohistični listek se ne vrata. Reprint: dopisje in anarohistični listek se ne vrata. Reprint: dopisje in anarohistični listek se ne vrata.

Advertising rates on agreement. — Manuscript of communications and unedited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naširok se, kar ima stik s ljudmi:
PROSVETA
1087-48, St. Lawrence Ave., Chicago, Illinois.
MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Ostudna propaganda

Star pregovor pravi, da lažnjiv jezik je ubil več ljudi kakor jih je meč v vseh vojnah. In pri vseh napadalnih vojnah, kampanjah in propagandah v interesu telesne in miselne sužnosti je ostudna laž še danes poglavito orožje.

V starih časih, ko je ozračje mrgolelo strahov in "hudobnih duhov", je zadostovalo, če je bil osvojen posameznik obdolžen, da je v zvezi s hudičem. Ta infamna obdolžitev je uničila na milijone človeških bitij, ki so bila izgrajena iz človeške družbe, preganjana, mučena in linčana.

Na tisoče in tisoče dobrih ljudi je umrlo nasilne smrti — žrtve lažnjive propagande. Naj omenimo samo en slučaj: Abraham Lincoln, Lincoln so med civilno vojno tako nesramno blatili v južnih državah — obrekovalce se ni manjkalo tudi v severnih — da ni bil več podoban človeku. Najbolj razširjena in najpogostejša laž o Lincolnu je bila, da se je vlačil z zamorkami in da je imel otroke z "nigerkami". To podlo obrekovanje ni ostalo brez posledic. Ob momentu zmage nad sužnjedrškimi uporniki juga je Lincoln ustrelil fanatik, ki je pogoltnil vse tiste laži.

Marsikateri nekdanji "hudičev zaveznik" in "propalca" je danes junak in celo svetnik cerkve. Lincoln je danes slaven tudi med reakcionarji, a to ne izbrise dejstva, da ga je umorila lažnjiva propaganda. Katoliška cerkev je uvrstila med svetnice Jeano d'Arc, katero je dala sezgati pred 500 leti kot coprnico.

Barbarska svetovna vojna, ki je v velikem delu sveta uničila demokracijo in vrgla na površje ostanke že davno pokopanega barbarizma in človeške ignorance, je zanesla celo vrsto divjaških vojnih propagand.

V Združenih državah se danes odprto vodi ostudna propaganda za vojno z Rusijo in Mehiko. Na čelu te propagande so časniški magnati in Hitlerjev prijatelj Hearst, razne fašistične organizacije, klerofašistični klovn Coughlin in ves aparat katoliške propagandne mašine. Križarska vojna z Rusijo za uničenje boljševizma in "židovsko-boljševskega" ateizma se ima skotiti v zvezi z nacijsko Nemčijo in Poljsko, vojna z Mehiko pa mora biti zadeva Združenih držav.

Razume se — nihče ne zahteva, da mora ameriški kongres že jutri napovedati vojno sovjetski Rusiji in Mehiki; tega ni treba. Na delu je bogato financirana propaganda, ki dan za dnevom razširja v najetnem tisku, filmu in radiu najgorostnejše laži o Rusiji in Mehiki. Namen teh laži je, da se razpalijo strasti Američanov do vrelčica in da bodo ameriške mase same zahtevale in provocirale konflikt.

Nič ni tako zločinskega, nič tako nizkotnega kakor je hujkanje lahkovernih ljudi k izgredu, linčanju, pokoljem in divjaškemu vojnemu razpoloženju. In to delajo ljudje, ki vsak čas hinavsko izpovedujejo demokracijo! V kakšnem protislovju so sami s seboj! Demokracija vendar zahteva boj z razumom, z argumenti namesto z orozjem; demokracija dovoljuje vsaki miselni struji svobodo izražanja.

Reakcija vsega sveta, zlasti pa klerikalna reakcija vseh dežel, danes kaže na Rusijo kot izvor vsega zla, vseh grehov, vseh zločinov in vseh antireligioznih akcij. Tudi Mehika je pod kontrolo ruskih boljševikov! In to kljub dejstvu, da je mehiška vlada pred več leti pretrgala diplomatske stike z Moskvo in še danes jih ni obnovila.

Slovenski klerofašistični list v Clevelandu je te dni preplankal iz serviranega protimehiške propagande sledečo laž, ki nima para, razen morda v srednjeveških analih, ki opisujejo "ljubavne polnočne sestanke hudičev s čarovnicami": — Governor mehiške države Tabasco je vpeljal v ljudske šole seksualno izobrazbo, tekom katere se morajo otroci, dečki in deklice, do gola sleči, da se tako lažje študira spol.

Nihče, ki ima zdravo pamet, ne bo tega vpe-ljal, in nihče, ki se ni na pragu blaznice, ne bo tega verjel. Kljub temu ljudje, ki bi radi bili inteligentni in demokrati, to prevajajo in tiskajo! Ali je mogoče? Bogme je — vse je mogoče. Ta laž ima isto vrednost kakor ona o Lincolnovem "vlačugarstvu z nigerkami" — in preračunava je na isti efekt.

Režimi Rusije, Mehike in vseh drugih dežel z Ameriko vred delajo napake, večje ali manjše, zato morajo biti vsi režimi podvrženi kritiki. To je naše demokratsko stališče. Ampak laži, ki jih širi klerofašistična propa-ganda (Dajle v zadnji koloni.)

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke

Prijatelju v spomin
Elin Flon, Man., Canada. — Le redkokdaj se v javnosti sliši iz tukajšnje naselbine, ki se nahaja na skrajnem delu severne Kanade. To mesto leži tako rekoč v dveh provincah, v Manitobi in Saskatchewanu.

Tu se nahaja zlat rudnik, last Hudson Bay Mining & Smelter Co. Slovencev je v njem uposlenih zelo malo, tem več pa je o-stalih jugoslovanskih narodno-sti. Pred kratkim nas je zadela kruta usoda s tem, da smo iz svo-je srede izgubili draga tova-riša in sodruga Martina Gosen-co. V tukajšnjem rudniku je bil uposlen od prošlega 23. novem-bra.

Usodnega dne — na 3. junija t. l. — je delal s Gosenca s svoj-im tovarišem v rezu in ob 4. po-poldne, tik pred odhodom iz rud-nika, je hotel še popraviti neko diljo, a pri tem mu je spodra-nilo in je padel 280 čevljev v globino. Bil je na mestu mrtev. Vest o njegovem smrtonosnem padcu se je bliskovito raznesla po naselbini in globoka žalost je legla ne samo na tukajšnje Ju-goslovane, temveč na vse, ki so ga poznali.

Kako je bil pokojni Martin priljubljen, je pokazal njegov veličastni pogreb, ki se je vršil v nedeljo 9. junija ob 3. popold-ne. Na njegovi zadnji poti ga je spremljala tukajšnja mestna godba, vsi tukajšnji jugoslovanski naseljenci in ostale narodno-sti. Tako veličastnega pogreba na Flin Flonu še ni bilo. Pri od-prtem grobu se je poslovilo od pokojnega Martina več govorni-kov, ki so se v iskrenih besedah poslavljali od njega. Malo oči je ostalo suhih, ko se je krsta po-mikala v temno globino.

Iakreno se zahvaljujemo tu-kajšnjima društvoma SNPJ in HBZ za krasne vence in vsem ostalim za požrtvovalnost, s ka-tero so pripomogli, da se je na tako veličasten način izkazala zadnja čast rojaku-sotrpnu!

Pokojni Martin Gosenca se je rodil leta 1903 na Radovici pri Metliki v Sloveniji. Tekom nje-govega bivanja v Kanadi je bil najdelj na Norandi P. Que, kjer je delal v tamkajšnjem rudniku Noranda Mine Co., v štrajku la-ni, ki je žal vsled delavske igno-rance propadel, je pa pokojni Martin, kot zaveden delavec in borec za socialne pravice, z mno-gimi drugimi delo zgubil.

Pokojni Martin je ustanovil slovensko pevsko društvo Zvon, kateremu je bil tudi predsednik do njegovega razpada. Omeniti je treba, da je zbor Zvon spadal k Prosvetni matici JSZ. Martin se je veliko žrtvoval za zbor, za katerega je bil ves navdušen. Priporočam ga v blag spomin zlasti onim, ki so bili člani biv-šega Zvona na Norandi P. Que. Pokojnik zapušča v starem kra-ju na Radovici mater, dve sestri in tri brate.

Nepozabni prijatelj! Odšel si na pot, s katere ni vrnitve. Po-slovil si se od nas vseh tako ne-nadno in nepričakovano, kar nas navdaja še z večjo tugo. Kako z veseljem si pred letom pel na-še lepe slovenske pesmi pri zbo-ru Zvon na Norandi, za katere si tako gorel in bil ves navdu-šen. Pa kako navdušen borec si bil za delavske pravice! Oko ti je sijalo veselja, ko si raz odra v dvorani ali kjerkoli govoril delavstvu, bodril in s pomemb-nimi izjavami navduševal sode-lavce. Naš čas gre sicer počasi, toda gre v gotovosti po trdi poti naprej k cilju obračuna z zati-ralci in ignoranco.

Danes je utihnil tvoj glas; tvoja usta so onemela. Ni ti bilo usojeno, da bi se vrnil v drago domovino, da bi učkal boljših časov in delavskega prebujenja. Nesrečna usoda življenja je pre-krizala vse tvoje načrte in smrt te je ugrabila v sredi najlepših let življenja.

Martin! Ob tvoji sveži gomili se poslavljamo od tebe tudi v i-menu tvojih dveh ostalih prija-teljev, dveh Martinov iz Noran-de, ter drugih prijateljev. O-kranili te bomo vsi v trajnem spominu! Umri si, toda tvoj duh bo živel med nami do konca dni

ter nas bodril po začetni poti: dalje in naprej! Počivaj mirno v tuji zemlji in sanjaj zlati sen o domovini in svojih dragih, ka-terih nisi mogel videti več. Tvo-jim dragim v stari domovini na-še iskreno sožalje, a tebi, nepo-zabni prijatelj Martin, kličem: Slava tvojemu spominu!

Matt J. Zalec, Andrew Champa.

Zlet collinwoodskih in euclid-skih čevljarjev
Cleveland, O. — Nove razme-re, nove navade — večeraj do-bro, danes zanič. Kdor ne raz-me in koraka "vstric" z no-vimi razmerami, je zgubljen, potisnjen vstran in pozabljen. Taki so današnji časi in prst razvoja kaže: naprej, navzgor!

Temu železnemu zakonu raz-voja se čevljarji niso nikdar uprli; nasprotno, prilagodili so se novim časom, novim razme-ram, in to v delu kakor tudi v medsebojnem delovanju. Do-biček od tega imajo odjemalci, mi pa svoj vsakdanji kruh.

Pred leti bi me naglali, ako bi bil omenil potrebo "čevljar-skega piknika". No, danes je to spremenjeno. Nismo še pri-šli do avtomobila v "vsaki ga-raži" in par pečenih kur v "vsa-kom loncu", vendar smelo lahko trdimo, da med našimi ljudmi dobiš pošteno zakrpan čevljar na vsaki nogi in največ je goto-vo še novih. Poskušali smo z banketom in obnesel se je sijaj-no za publiko in v naše splošno zadovoljstvo. Bili smo vsi za-dovoljni in to je naše merilo uspeha.

"Pri tem ne sme ostati," so rekli naši mojstri, pa so si iz-mislili idejo za velik piknik, ki bo prirejen 23. junija na Pin-tarjevi farmi ne samo za naše odjemalce, ampak za splošno javnost, da se tako malo poble-že seznamimo in tako utrdimo svoje prijateljstvo. Piknik bo, kako bi že rekel, jako dober. Jankovičeva godba bo poskrbe-la za ples. Za pivo bo poskrb-ljeno, kakor je obljubil župan, s "ta močnim", kar pa zraven spada bo za teklo po vrvi. Da ne bo kdo šel lačen s piknika, bo pripravljeno za vse!

Kdor je bolj tankočuten, naj ušesa doma pusti ali pa dobro zamaši z vato, kajti otroci bodo deležni sladoleda, popa in igrač. To bo vpitja in "godbe"! Za odrasle bo tudi poskrbljeno z dobroti, ki se bodo oddali za-stonj. Za listke pa morate vpra-siti pri našem čevljarju.

Kdor nima avta, naj počaka pred katerokoli čevljarstvo de-

lavnico od E. 140, ceste do Five Points, od E. 152, ceste do Wa-terlo road in od E. 185, 200, in 220, ceste naprej. Vzeš bo-mo tudi "s seboj" vse od E. 140, ceste in St. Clair do farme. Tru-ki bodo vozili od ene ure naprej. Pazite na napise na njih, ki so: "Shoe Builders Picnic."

Za obilo udeležbo in lepo do-mačo prosto zabavo v naravi vabi in se priporoča,

Frank Dacar, čevljar na 17308 Gravewood ave.

O prireditvi federacije
Latrobe, Pa. — Na prireditvi westmorelandske federacije dru-štev SNPJ dne 30. maja v West Newtonu smo se imeli dobro. Dan je bil lep, kakor nalašč pri-praven za tako prireditev. Po-selniki so prišli iz raznih kra-jev, kar nam je spet nudilo pr-liko, da smo se pomenili s prija-telji in znanci ter se seznanili z mnogimi člani SNPJ.

Program je bil izvrsten: do-bri govorniki, lepo slovensko pe-tje in igra. Prvi govornik je bil Anton Zornik, predsednik fede-racije in znani delavski boritelj, ki vesele in povsod agitira za de-lavstvu koristne stvari ter uči in razkriva krivice, ki nam jih povzroča sedanji krivični sistem. Tega dne se je Zornik posebno odlikoval in povedal nespodbitno resnico o nevarnosti vojne in fa-šizma, ki preti tej deželi.

Nekaterim se je njegov go-vor videl predolg. Kako pa je z depresijo in dolgotrajno brez-poselnostjo ter občutno mizerijo, ki nas tlači že peto leto? Ali ni to dolgo? Po vsem tem, ko pri-de med nas govornik in nas opo-zori, da si bi poskusili izboljšati neznosne razmere, pa tako jam-ranje, da je dolgočasno poslušati take vrste govorov. Saj smo vendar v veliki mari sami krivi takih govorov. Ako bi na dan volitev postavili na odgovorno mesto delavske zastopnike, po-tem bi bile razmere drugačne in ne bi bilo sedanje mizerije. Za-to pa nam koristi, da slišimo ta-ke govornike večkrat, da si za-pomnimo pomen njihovih izva-janj.

Sodrugu Zorniku gre prizna-nje za njegov govor. Le tako naprej. Tona! Vsaka beseda ne pade na kamen; kakšna le pade na rodovitna tla.

Kot govornica je nastopila tu-di Jane Fradel, tretji in glavni govornik pa je bil br. Fred A. Vider, gl. tajnik SNPJ, ki je po-vedal mnogo zanimivega in ko-ristnega za SNPJ. Omenil je tu-di njene sovražnike in nasproti-nike ter razliko med privatni-mi inšuranci in bratskimi orga-nizacijami. Njegov govor je bil skoz in skoz zanimiv. Nazadnje je nastopil John Rak.

Pretekli teden sem čitala v

Slepec je izpregledal

Pravo senzacijo je vzbudila pred kratki Francoskem vest, da je popularni slikar Lemordant, ki je bil dvajset let slep, s avtomobilski nesreči nenadoma spregledal.

Lemordant se je rodil v Quimperu na tonskem in si je že zgodaj s svojo nadar-jenostjo priboril sloves. Slikal je pred vsem-vo, ki jo je znal globoko občutiti, in po njegov ciklus "Stirje letni časi" se je v-aj po nenavadnem barvnem bogatstvu.

Ko je nastala vojna, se je javil kot p-vojec na bojišče. Pri Charleroiu je bil ranjen.

Izlečilo so ga in so ga poslali spet na ob Yseri, kjer ga je pri napadu na nek-ški strelski jarek zadelo pet krogel, in tem v glavo. Prišel je v nemško uje-in in so ga prepeljali na Bavarsko, kjer so-niki ugotovili, da je popolnoma slep. P-gih mesecih so ga v izmenjavi poslali v Švice domov. Takoj se je zopet javil jaško službo.

V službi francoske propagande je sle-kar odpotoval v Ameriko, kjer je imel-vanja za francosko stvar. Po vojni se-sell v Parizu in je tam živel skromno in-no v svojo usodo.

Nikoli ni izgubil upanja, da se mu b-urnil, 38krat se je dal operirati — toda-niki mu niso mogli pomagati. Cesar pa-zmogel oni po svoji najboljši moči, je z-služaj.

Pred kratkim se je peljal s taksijem-kega obiska domov. Taksi je trebil ob-toporni avto, Lemordant je vrgel su-obrazom proti zaščitni šipi in je obležal-vesten. V bolnišnico so ga prepeljali z-nami na glavi, posebno v oči. Operi-ga in ko so mu čez nekaj časa sneli ope-r-z začudenjem ugotovili, da se mu je vid.

Svede je Lemordant že doma. Neka-prijateljem, ki so ga obiskali, je izjavil, bil nikoli izgubil upanja zaradi vida, kroglja mu ni pretrgala očesnega živa, pa preveč vesel je ne more biti. Res je-da je zanj čudovit občutek, da spet vidi, gov vid je še zelo slab. Glede v svet kako-zi gosti pajčolan. Vendar gojijo zdravni-kje, da se mu vid povrne v celoti in če-ne bo vrnil k nekdanjemu poklicu, bo vs-gledajoči človek šel spet skozi življenje.

Nega nohtov in rok

Umetnost, kako ohraniti svoje nohte le-mnogo preprostejša, kakor si morda mi-s-Raztopi nekoliko dobro parfimirane-g v skodelici vroče vode in kani vanjo nekaj-lje vodikovega prekisa (superoksida). opili nohte v zaželeno obliko. Če hočeš, d-imela lepe nohte, jih moraš piliti vsak-dan. Stričiti jih s škarjicami ni prav.

Za gospodinjo, ki mora sama prijeti-lo, predolgi nohti niso priporočljivi. Lep-okrožen kratek noht daje lepo sliko in je-ven praktičen pri kuhinjskem delu. Tudi tipkanju dolgi nohti zelo motijo in se vrh-ga radi lomijo. Ostro zašiljeni nohti niso-poročljivi, preveč spominjajo na krepil-p Tako, po tem kratkem uvodu pa zdej-drži prste pet minut v pripravljeni vroč-nici, nato jih pa skrbno otri. Potlej obli- vazelinom kožni rob vseh nohtov in ga p-ni navzdol. Nato vtekni čistilec za nohte-dikov prekis in potegni z njim pod nohti-hočeš, lahko potem nohte še poliraš z n-barvno nohtno polituro. Važno je pa, da-dobro odrgneš s krpic usnja.

Ce si si nohte spravila temeljito v red-videla, da ti potem ne bo več treba izgu-dosti časa z njimi, pa bodo vendarle tr-lepi.

Kajpada so redne negre potrebne tudi-Prvo je, da si jih zmerom skrbno umije-tem pa temeljito obrišeš; kakaj če rokam-vek le preveč vidi, da morajo delati, bo t-rekel, da so v slabi negi.

Kadar si opravila svoje delo za tisti-privošči rokam temeljito toplo milnično-k da spraviš vso nesnago z njih in iz njih-tlej nadrgni roke z mešanico, ki si jo s-napraviš, in sicer zmešaš glicerina s citrom-sokom in rožno vodo. To je za roke pravi-zam; pusti ga, da ga koža vpije.

Dobro je tudi roke in prste masirati, i-cer vsak prst posebej, od konca prstov s-sebi, in potem še vso roko, tako kakor t-natikala usnjate rokavice. Poleti ne mas-kavic, boš videla, koliko lepše roke boš d-

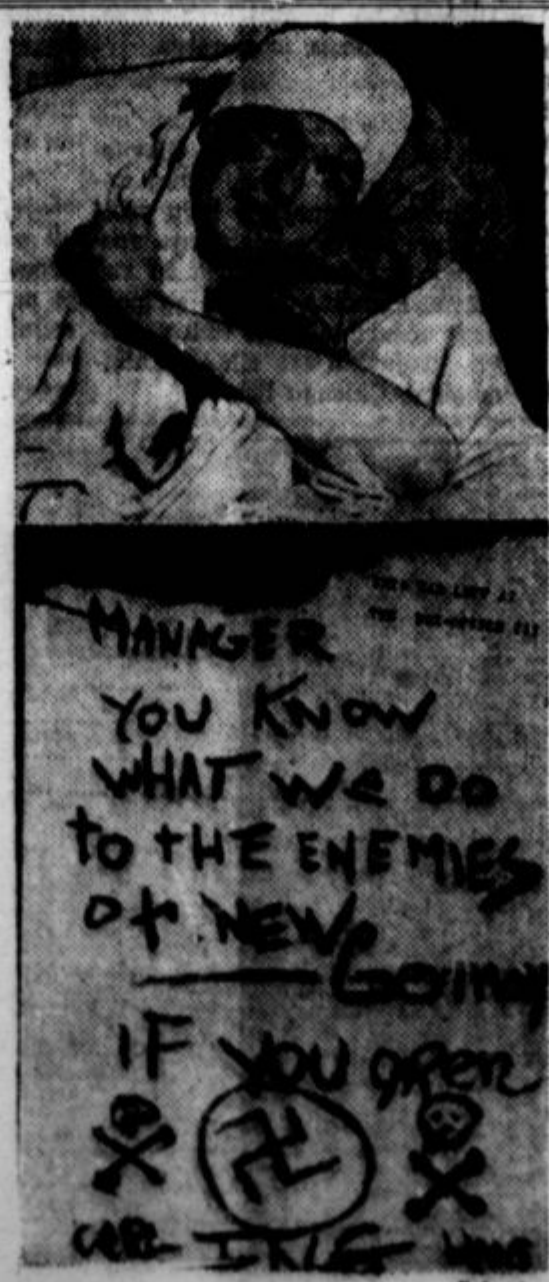
Higiena obleke pri debelih ljud

Debeli ljudje se morajo posebno smot-oblačiti. Ker se zelo radi pote, naj gleda-to, da bodo nosili kar se da lahko in lakti-vo obleko; tako bodo preprečili nepotr-tvorbo potu in priznanašali srcu; saj veta-tvorba znojenje napornejše delovanja sr-zahteva znojenje napornejše delovanja sr-zahteva znojenje napornejše delovanja sr-

Kdor nagiba k debelosti, naj se dosti g-l potem se ne bo redil; posebno mnogo na-telovadi in goji sobno gimnastiko. S tem- preči tvorbo nove masti. Paziti pa mora, d-pri telovadbi preveč tesno oblečen. Kdor je-jen volnene obleke, naj jo v začetku ob-je dokler se nekoliko ne utrdi. Pozneje b-tem lažje prešel na bombažno obleko in p-in naposled na platneno.

(Dajle iz preve koloni.)

Da, so tako daleč od poštene in iskrene kr-akor je zemlja od solnce. To je naša-nejše obrekovanje, ki ima za svoj cilj —sko masno klanje.

Will Gherr, direktor antinacijske igre "Do zadnjega dne." je bil poslan v bolnišnico, ko so ga napadli člani organizacije Prijatelji nove Nemčije. Spodnja slika je kopija pisma, ki ga je Gherr prejel od te organizacije.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojem prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dan trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem v domovino.

Maksim Gorki:

MATI

SOCIALEN ROMAN

— Godun hoče oprostiti svojega nečaka, kovača Jevčenka. A se ga še spominjate? Eleganten in čeden fant, ki vam je bil všeč ...

Nikolaj je pokimal z glavo.

— Godun je vse dobro pripravil — je nadaljevala Saša — a dvomim o uspehu ... Če opazijo na skupnem izprehodu kaznjenci lestvico, jih bo mnogo hotelo ubežati ...

Zatisnila je oči in utihnila; mati je stopila k njej.

— In drug drugega bodo ovirali ...

— Vsi trije so stali pred oknom, mati vzdahnila je v Sako. Njun burni razgovor je budil v njenem srcu vse živejše nejasen občutek ...

— Tja pojdem! — je dejala nenadoma.

— Čemu? — je vprašala Saša.

— Ne hodite, draga moja! Vjame se! Nikar! — ji je svetoval Nikolaj.

Mati ga je pogledala in bolj tiho, a trdovratneje ponovila:

— Ne, jaz pojdem ...

Spogledali so se in Saša je dejala:

— Razumljivo je ...

Obrnila se je k materi, vzela jo pod pazduho in ji rekla s preprostim, ampak presrečnim glasom:

— Rečem vam le, da čakate zaman ...

— Dragi moja! — je vzkliknila mati in jo pritiskala k sebi s trepetajočo roko. — Vzemite me ... ne bom vas nič ovirala! Moram! Ne verujem, da je beg mogoč!

— Mati pojde! — je rekla Saša Nikolaju.

— Vaša stvar! — je odgovoril Nikolaj in sklonil glavo.

— Skup ne moreva biti. Pojdite na polje, k vrtovom ... Odtam vidite obzidje jetnišnice ... A če vas vprašajo, kaj tam delate?

Vsa vesela ji je odgovorila mati:

— Odgovor je najdem! ...

— Ne ugledajo me! — je vzkliknila mati.

V njenih prsih se je bolešno jarko razvnelo upanje, ki je ves čas neopaženo tlelo v njej in jo oživljalo ...

— Mogoče pa bo le ... on ... — si je mislila in se nanaglo obleka.

Uro pozneje je bila mati na polju za jetnišnico. Rezek veter je pihal okoli nje, privzdigoval ji obleko, udarjal ob zamrzo zemljo, majal stari plot, ob katerem je stopala, z zamahom se zaganjal čez nevisoko ozidje jetnišnice. Na zidu se je zlomil, vzdignil hrup z dvorišča, ga raztresel po zraku in nesel proti nebu. Po njem so urno bežali oblaki odkrivajoč male apranje v sinje višave.

Vzad za materjo je bil vrt, spred pokopališča, a na desno jetnišnica. Okolo pokopališča je vojak gonil konja na lancu, a tovariš je stal poleg njega, teptal z nogami glasno po zemlji, kričal, žvižgal in se smejal ... Drugega ni bilo nikogar pri jetnišnici.

Po čudnem nagonu se je mati napotila naravnost k vojakoma in ju vprašala:

— Ali ni šla moja koza tod mimo?

Eden od njiju je odgovoril:

— Nisva videla ...

Počasi je šla mimo njiju k pokopališki ograji, oziraje se izpod čela na desno in nazaj. Naenkrat je začutila, da so ji zadržale noge in težke so postale, kakor da bi bile primrznile na zemljo. Izza vogla je urno, kakor hodijo prižigalec cestnih svetilk, prišel zastaven človek z majhno lestvico na hrbtu. Mati se je ozirala na vojaka — na istem prostoru sta teptala in konj je tekal okoli njiju; nato je pogledala na človeka z lestvico — prislil jo je k steni in se počasi vzpel kvišku ... Vzgor je zamahnil z roko proti dvorišču, zlezel urno

dol in izginil za voglom. Srce je materi utripalo hitreje, sekunde so se pomikale počasi ... Na jetniškem obzidju je bila med blatnimi lisami in med opeko, od katere je odpadel omet, lestvica komaj vidna ... Naenkrat se je iznad zida pokazala črna glava Mihajlova, vse njegovo telo je zraslo v višavo, se prevrnilo čez steno, zdrknilo navzdol ... Pokazala se je druga glava s kosmato kučmo, na zemljo se je potočila črna kepa in izginila za voglom ... Mihajlo se je vzravnil, ozrl se naokolo in zmajal z glavo ...

— Beži, beži! — je zašepetala mati in zacepetala z nogo.

V njenih ušesih je godilo, začuli so se glasni klici — nad steno se je pokazala tretja glava. ... Mati se je prijel z rokami za prsi, strmela, zamižala ... čakala ... Svetloasa glava brez brade se je vzpenjala kvišku, kakor da bi se hotela odtrgati, in nenadoma — izginila za zidom. Hrup je postajal vse glasnejši, vse burnejši, veter je raznašal po zraku tenke žvižge. ... Mihajlo je korakal ob zidu, jo prešel, stopal preko odprtega trga med jetnišnico in hišami. Zdelo se ji je, da gre prepočasi, da nosi preveč pokoncu glavo — vsak, kdor ga pogleda v obraz, si zapomni ta obraz za vedno ... Zašepetala je:

— Hitreje ... hitreje ...

Za jetniškim obzidjem je nekaj zaropotalo — zadonel je tenki žvenket razbitih šip. Vojak se je uprl z nogami ob zemljo, potegnil konja k sebi; njegov tovariš je nastavljal pest na usta in zakričal nekaj proti jetnišnici; potem je zasakal glavo in nastavljal uho.

Mati je z veliko napetostjo obračala vrat na vse strani; njene oči so vse videle, a ničesar verjele — prehitro in preveč preprosto se je zgodilo, kar si je predstavljala za strašno zapleteno, in ta naglica ji je omamila zavest. Na cesti ni bilo več videti Ribina; visok človek v dolgem plašču je korakal in je bežalo dekletce ... Izza vogla so prihiteli trije pazniki, tekli tesno drug ob drugem in vsi so iztegovali naprej desno roko. Eden vovokov jim je skočil nasproti, drugi je tekal okoli konja, hoteč se vzpeti nanj; pa ni šlo: konj je plesal in z njim je plesalo vse naokolo. Neprenehoma so rezali zrak žvižgi, ki jih je bilo strah lastnega zvoka. Njih nemiri, obupni vzkriki so zbuvali v ženi zavest opasnosti; zadrževala je, šla ob ograji pokopališča sledeč paznikom; ali z vojniki so tekli okoli drugega vogla jetnišnice in izginili. Za njimi je teklen znan podzavnik v odpeti uniformi ... Odnokod se je pojavila policija, ljudstvo se je nabiralo.

Veter je krožil in žvižgal, kakor da se raduje, in donašal materi na uho odtrgane, zmene klince:

— Ves čas je tu!

— Lestvica?

— Kakada! Vrag vas vzemi ...

In zopet so se oglašali ostri žvižgi ... Ta zmedenost jo je veselila; hitreje je stopila in si mislila:

— Mogoče je ... če bi le hotel!

Izza vogla ograje so ji pridirjali nasproti nadstražnik z dvema policajema.

— Stoj! — je zakričal nadstražnik težko sopleč. — Ali nisi videla ... človeka ... bradatega? Ali ni bežal tod mimo?

Z roko je pokazala na vrtove in mirno odgovorila:

— Tja je bežal ...

— Jegorov! Beži ... Zažvižgaj! — je zakričal nadstražnik. — Ali je že dolgo?

— Da, nekaj minut ...

(Dalje prihodnjik.)

Izkušnje slovenskega priseljence

Piše Frank Kroll

(Nadaljevanje.)

Za delo sem šel gledat koj drugi dan, dobil sem ga pa šele po par dneh. Bilo je umazano delo in se mi ni dopadlo. Kopal sem jarke za 50 centov na uro in deset ur na dan. Italijanski kontraktor je bil zaradi jesenskega deževja prisiljen delo ustaviti do pomladi in nato ga zopet obnoviti. Jaz sem ostal pri tistem delu vsega skupaj mesec dni; ko je bilo delo ustavljeno, sem prišel ob zaslužek z drugimi delavci vred. Bil sem zopet na cesti brez dela, ki ga je bilo zelo težko dobiti tiste dni.

Po enem tednu sem dobil delo v neki drevesnici, ki je posiljala mlado drevje v razne kraje. Pri tistem delu sem ostal tri tedne in ker je akoro vsak dan deževalo, sem se odločil, da ga pustim. Dobil sem plačilo, kar sem imel zasluženega, in začel tuhtati, kaj naj storim. Po kratkem razmišljanju sem sklenil oditi v državo Missouri, kjer sem nekoč streljal race in zajce.

Po dvomesečnem bivanju v Monroeju sem zapustil mesto. Z avtobusom sem se odpeljal do Detroita in nato dalje do Chicaga. V Chicagu sem se zopet poslužil tovarnega vlaka Santa Fe železnice ter se na strehi vagona odpeljal proti cilju.

Po šestnajsturni vožnji na tovarnem vlaku sem brez posebnih sitnosti dospel do mesteca Marceline, kjer sem se že večkrat mudil. Ko je vlak privozil in se ustavil na postaji, sem izstopil in odšel k svojim starim znancom. Že naslednji dan po prihodu sem dobil lovsko dovoljenje in začel uprizorjati naskoke na divje race, zajce, vervece in drugo divjad. V hiši je bilo vsak dan dovolj pečenke, s katero smo se pridno mastili in gostili.

Po dvajsetih dneh sem se zopet odločil, da zapustim mesto in odpotujem proti Chicagu. Poslovil sem se od dobrih ljudi, poslužil se zastojneke vožnje na tovarnem vlaku in se odpeljal naprej. Ko je vlak brzel in spihal preko polja in ravnine, je začelo snežiti. Jaz sem se peljal ponoči in snežilo je ko za stavo. Sto milj sem že prevozil v odprtem vagonu. Zeblo me je, da sem se sam sebi smilil, a vremenske sile so še bolj sipale mrzel sneg name. Ko se je vlak ustavil na neki postaji, sem izstopil in si poiskal vagon, ki je imel odprta vrata. Zlezel sem noter in zapahnil vrata ter se tako zavaroval pred snežinkami. Po preteku pol ure je vlak zopet odričnil in jaz sem v zaprtim vagonu kmalu zaspal. V tem vagonu sem

naslednjega dne dospel v Joliet, Illinois. Tu sem izstopil in odšel v središče mesta, kjer sem dobil voz cestne železnice in se odpeljal v Chicagu in od tam v Milwaukee.

Ko sem dospel v mesto, sem se takoj podal k atricu in dospel do njegovega stanovanja ob dveh zjutraj. Vrata hiše niso bila zaklenjena, zato sem brez bojazni vstopil noter in prikrevsal v sobo, kjer je stric trdno spal. Potem, ko sem prižgal žvižgalico, se je prebudil in me spoznal. Vprašal sem ga, kje ima ženo, ko sem videl, da se je sam valjal po postelji.

Povedal mi je, da se je preselila za nedolgo čas, ker sta se pred par dnevi nekaj sporekla. Nato je prižgal luč in sva se še dalje pogovarjala o raznih stvareh in mizeriji, ki je zajela deželo in prinesla delavskemu sloju novo gorje. Midva sva bila prizadeta in baš tisti čas sva izgledala kakor dva izgubljena pri prazni mizi in slabo bledi svetilki. Po dolgem pogovoru sva se podala k počitku. Stric mi je pokazal posteljo, na katero sem položil svoje premle ude in s tem dal nove hrane številnim stenicam, ki so me tisto noč neusmiljeno grizle.

Ko se je zdanilo, sem šel gledat za delo v nadi, da bom kaj iztaknil, a kamor sem prišel je bilo vse polno brezposel-

nih, ki so čakali na delo. Pred vsako tovarno je stala velika skupina delaželjnih, toda dela ni bilo. Meni se še sanjalo ni, kako velika brezposelnost je že objela deželo in zato se mi je vse čudno zdelo. Ko sta pretekla že dva meseca in dela nisem mogel dobiti in ni izgledalo, da ga bom, sem sklenil odpotovati v druge kraje.

XXV

Bilo je 16. januarja, ko sem se poslovil od strica in se odpeljal po cestni železnici v Chicagu k nekim znancom, pri katerih sem dobil stanovanje in hrano. Nato sem začel stikati za delom ter hodil od tovarne do tovarne. Pri volji sem bil prijeti za vsako delo, samo ako bi ga mogel dobiti. Toda v Chicagu ni bilo nič bolje ko v Milwaukeeju. Kamor sem prišel, so stali v trumah brezposelni delavci in čakali, kdaj jih bo kdo pozval na delo. Jaz sem kmalu uvidel, da v Chicagu ne bo nič in začel sem kovati nove načrte in premišljevali, kam bi se obrnil.

Družina, pri kateri sem bil na stanovanju, je bila hrvatske narodnosti in gospodar je bil tudi brez dela. Z njim sva skupaj delala naskoke na razne tovarne, a vselej sva se vrnila domov praznih rok. Hodila sva za delom mesec dni, pa vse zaman. Položaj se je pa z vsakim dnem slabšal in vrste brezposelnih so se daljšale.

Koncem februarja 1930 sem zapustil Chicagu in se odpeljal v Detroit in od tam v Monroe. Zopet sem se našel v malem mestecu ob jezeru Erie. Stanovanje sem dobil pri ljudeh na Winchester ulici. V Monroeju sem upal dobiti delo v kakšni papirnici, ki so še obratovala s polno paro.

Po enem mesecu bivanja sem res dobil delo v neki papirnici, kjer se je delalo podnevi 11, ponoči pa 13 ur, dva šihita na dan. Treba se je bilo sprizniti z dolgimi urami in biti celo vesel, ker sem našel zaslužek. Često sem čul delavce, ki so se pritoževali čez dolg delovni čas, toda njihov glas je bil glas vpijočega v puščavi. Nevedneži so znali samo kritizirati, niso si pa znali izborjati delovnih pogojev. Kadar so bili v deželi dobri časi, se niso zmenili, da bi kaj več pridobili, kapitalisti pa tudi niso hoteli dati ničesar od sebe. V času krize je bil pa boj težak, ker so številne roke čakale na delo.

Zima je minila in nastopila je topla in zaželenja pomlad, ki pa ni prinesla boljših časov, temveč je brezposelnost postala še večja. Nekega dne sem pisal prijatelju v Pennsylvanijo, ki je bil zaposlen v premogorvu in ga vprašal glede dela. V nekaj dneh sem dobil odgovor, da se dela prav slabo, komaj dan ali dva na teden. Potem sva si še večkrat pisala in v pisnih razodela, kako je tu in tam. V nekem pismu mi je omenil, da bi rad prišel v Monroe, ako bi dobil delo v kaki tovarni.

Jaz sem mu takoj sporočil, naj počaka, ker ni nobenega izgleda, da bi se na bolje obrnilo. V maju je začela papirnica, v kateri sem bil zaposlen, obratovati s manjšo paro. Delali smo samo štiri dni na teden in istotako po 11 in 13 ur na dva šihita; plača je bila tedaj 49 centov na uro.

Pozneje sem pisal prijatelju, naj le pride v Monroe in morda se bo kakšno delo dobilo. Zdelo se mi je, da mora biti v Monroeju vseeno bolje nego v rudarski naselbini, kajti svojemu prijatelju sem želel dobro in pomagati mu, kolikor mi je bilo v moči.

Ko je prijatelj dospel v Monroe, sem ga radostno sprejel in mu tudi dobil stanovanje in hrano pri ljudeh, pri katerih sem bil. Prijatelj sem ga v družbo pijancev, ki so bili v hiši. Tako se najlažje izrazim, ker so vsi radi pili, moški in ženske. Gospodar Miha je vedno gledal, da je bilo čimveč dobička, zato je fantom prodajal vsakovrstno piščo. V tem biziisu je pa pozabil, da tudi svojo družino uči k uživanju vsakovrstne brozge. Kolikor več je napravil dobička, toliko več je trpel škodo na družini, ženi in otrocih, ki so se naučili vsakovrstnih vragolij.

(Dalje prihodnjik.)

Zadnji jesihar

Gustav Strniša

Jesiha! Jesiha!

Mati se sklone skozi okno in se otožno naamehne.

Dolgo že ni bilo nobenega teh mrkih, zagorelih mož. Kaj naj pri nas počno? Ljudje sami izdelujejo kis, a ti Čiči hodijo še po svetu in ne morejo verjeti, da je z njihovim jesihom konec. Toda ali naj bedni in sestradni poginejo od jediščine?

— Jesiha! Jesiha!

Voz s sodom se ustavi zunaj mesta. Velik, mrk Čič si natoči v nahrbtni sodček kisa, s katerim pohaja od hiše do hiše. Ko obhodi mesto, zavije na polje.

Poljana je ravna, bogata žita. Zoreča in prijazna se pohoti kakor dozorela žena in vabi kmet.

Stari Čič Marko aloni pri vozu, kaže sinu Miki polje in gladi sivo rebrasto kobilo Luco po koščenem hrbtu:

— Vidiš, to je blagostanje, to je lepota prirode! Midva pa se vrneva na Kras, na najino zapuščenno kamnito grudo. Suha je in trda, vendar jo ljubimo, ker je naša!

Počasi si spet natoči kisa v sodček in se okrene k sinu, štirinajstletnemu, zarjavelemu, suhljatemu dečku, velikih modrih oči:

— Izprezi Luco in popasi jo po travi, kmet je dovolil! Toda, glej na njo! Mirna je in dobra, a če jo zgrabi trma, postane nevarna! Pazi, da ti ne zide v žito, kajti našla se bo, da jo bo razneslo!

Jesihar odhaja v svojih širokih, zašpiljenih hlačah počasi čez polje, se ozira, požira krasoto prirode ter sanja o ženi in majhnih dvojkah, ki jih je pustil doma.

Poljana se širi, objema vasi in valovi kot povodenj. Na obzorju se spakujejo oblaki, čudno zveržene krinke strme z neba, se trzajo in kodrajo. Nazadnje obvisi nad vrhovi gor ter zažare kakor nemirne fototaje zastavice v veseli poletni dan.

Marko hodi in ne vidi poti. Zastrmel se je nekam, gleda, toda čuti, da se je zamaknil v dušo, ki mu je vsa bedna in tava-joča.

Hudo je: kobolica ni zdrava, kisa skoro nihče več ne kupi, saj se mu ljudje že posmehujejo, češ, da je jesiharjem odklenkalo.

Poljana se mu smeje, razgrinja pred njim svoje čare in mu kaže jedrovita žitna nadržja. Mož trpi skrivne muke, kakor vselej, kadar pride na te njive in gleda rodovitno zemljo.

Hipoma ga vzdrami pasji lajež. Dospel je v vas. Glavo dvigne in že se razlegne njegov hripavi klic:

— Jesiha! Jesiha!

Luca se pase. Ozka je krpa, na kateri naj potolaži svojo lakoto.

Mike se ne briga za njo. Na daljave misli, saj je potoval z očetom od prvih otroških let in potem vsako leto naprej in naprej, za kruhom. Malo sta zaslužila, prenočevala sta po hlevih in skednjih, a živel sta. Oče je varčeval in zmerom sta kaj prinesla domov.

Zdaj pa je oče tako čuden in mati tudi. Dvojčici sta v hiši. Vse selo ju hodi gledat, a oče je mrk in mati samo joka.

Zdajci se spomni krepkega Toma, ki je prihajal zvečer, kadar ni bilo očeta doma. Spomni se, kako je oče šel na krajše potovanje brez njega in že prvi večer je vzniknil od nekod Tomo in potem prihajal vsako noč, se vtihoval v hišo kakor tat in hodil po prstih, a on, Mike, se je vendarle vzdramil in klical mater. Večkrat ga je videl kakor v polsnu, kako je v mesečini sedel z materjo pri oknu. In tedaj mu je vkipele nekaj sovražnega od tega človeka, da, še matere ni več maral kakor prej.

Potem je prinesla štoriklja dvojčici. Oče je rohnol.

Mike se spomni, kako sta punčki majhni in okrogli kakor raztegnjeni testeni kepici ter se nasmehne.

Luca žre med tem slastno pšenico. Tiho se je priplazila v žito in zdaj hlada, da bi dovolj požrla, preden jo opazi pastir.

Edwin "Alabama" Pitts (levo), žogarski igralec, ki je bil kratkim izpuščen iz Sing Singa.

Mladec dvigne glavo, zagleda kobilo in zbledi. Že je pri nji, jo zgrabi za šop redke grive in jame udrihati po nji s šibo:

— Jaz ti že pokažem!

Luca se nemirno obrača, le s težavo jo potegne iz žita, jo objame čez trebuh in se prestraši, saj je trda kakor kamen.

— O, mrha, sama sebe boš snedla! Moj bog, oče me ubije!

Divje jame goniti žival sem in tja. Nizka, šibka kobolica se zaganja, kar se more, kopitlja in teka, se smešno giblje z napanim trebuhom in nazadnje obstane, žalostno pogleda dečka in se zvrne na tla.

Marko se vrača iz vasi. Imel je srečo. Nekemu trgovcu je prodal kar tri sodčke jesiha in zdaj mu ga bo peljal.

Megle so se razlezele nad gorami, počasi se večeri, drevje tone medlo v sivini.

Čič se ozira in kima. O svojem življenju premišljuje. In o svoji ženi. Morda ga je mrzela, ker je bil prehladen in vedno preveč zamišljen? Saj je niti zdaj ne sovraži, le nekaj poniževalnega čuti v sebi vselej, kadar jo zagleda. Pretepel bi jo, pa se mu zdi kakor otrok in otrok ne more tepsti, le sinu, ki je že velik, priloži včas dve, tri, toda še to ga boli.

Marko hodi v meglenem večeru in premišljuje.

— Oče, Luca!

Jesihar zazre skozi meglo nove obrise in na tleh svoj bilico, zvesto živalco, ki spremljala toliko let. Že je nji, ji stiska trebuh, jo kliče digne s kisom, a vse zaman, ca leži in boljši vanj kak ga prosila, naj jo pusti, le srečna, da se je vsaj enkrat sitila, čeprav mora poginuti.

Marko jo gleda in solza navro na oči. Pretepel bi a kaj bi pomagalo. Luca stala negibna.

Žival nekaj časa podhrmočno kopitne in že je po

Drugi dan smo otroci zvečer jesiharjevo nesrečo. M je hodil po hišah in prosil spodnje, naj pokupijo kisa, mu je kobolica poginila in ma kam dati.

Ljudem se je smilil. V prodal. Sod in sodček je krčmar.

Tisti popoldan se je vaški troščil zbrala na travniku, ali smo pogledat pogreb ne ne Luca.

Čič je izkopal na travni prostorno jamo in zavlekel njo Luca. Vse solzen je bil jo je pokopaval. Nad gomil postavil velik kamen, ki ga nišel na grobljah.

Od tedaj ni bilo k nam nena jesiharja več.

Agitirajte za Prosveto

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 10. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto isteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. Prosveta stane za vse enako, za člana ali nečlane \$6.00 za eno leto nino. Ker pa člani že plačajo pri ascementu \$1.20 za tednik, se jim šteje k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, reči, da je list predrž za S. N. P. J. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini ki bi rad čital list vsak dan. Cena listu Prosveta je:

Za Družbo	države in Kanado \$6.00	Za Cicerio in Chicago je...
1 tednik in...	4.80	1 tednik in...
2 tednika in...	8.60	2 tednika in...
3 tednike in...	12.40	3 tednike in...
4 tednike in...	16.20	4 tednike in...
5 tednikov in...	20.00	5 tednikov in...

Za Evropo je ... \$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina. Pojamlilo: Vselej kakor hitro kateri tih članov preneha biti član ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati do vsoto listu Prosveta. Ako tega ne store, tedaj mora upravništvo za datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsote \$...

1) Ime.....Čl. družba M.....

Naslov.....

Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od sledečih članov družine:

2).....Čl. družba M.....

3).....Čl. družba M.....

4).....Čl. družba M.....

5).....Čl. družba M.....

Mesto.....Država.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko